

เศรษฐกิจการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
TOURISM ECONOMY FROM THE WORLD HERITAGE OF
LUANGPRABANG, LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC.

นาฏยา ชาววัน¹ คณิงนิตย์ ไสยโสภณ² บุญยัง มั่นดี³
Nadtaya Zawan¹, Kanuengnit Saiyasopon², Boonyoung Mundee³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์เศรษฐกิจการท่องเที่ยวและเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยเทคนิควิธีการสังเกต การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนท้องถิ่นในเขตอนุรักษ์ ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลด้วยเทคนิคการตรวจสอบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาโดยมีเหตุผลประกอบ

ผลการวิจัยพบว่า เศรษฐกิจการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบางมีปัจจัยนำเข้าภายนอกคือนโยบายให้การท่องเที่ยวเป็นภาคส่วนสำคัญอันดับหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแขวง ปัจจัยภายในคือความเป็นเมืองมรดกโลกที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมภายในตัวเมือง 23 แห่ง วิถีชีวิตของผู้คน ประเพณีท้องถิ่นและสภาพภูมิประเทศที่โดดเด่น ประชาชนท้องถิ่นใช้ปัจจัยนำเข้าในการประกอบอาชีพทำให้ได้รับประโยชน์ในรูปแบบของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการทำธุรกิจที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม ขนส่ง ขายสินค้า ที่ระลึกและบริการท่องเที่ยว โดยมีลักษณะเป็นธุรกิจขนาดเล็กของครอบครัวทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มช่องทางในการสร้างรายได้ มีจำนวนผู้มีงานทำและมีรายได้ในครอบครัวเพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว แต่มีค่าครองชีพที่สูงขึ้นและต้องปรับวิถีชีวิตให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยว คือการสร้างความตระหนักในคุณค่าและความ

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของมรดกร่วมกันของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนเงินทุนและลดการลงทุนของชาวต่างประเทศในธุรกิจขนาดเล็ก ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ปรับปรุงฐานข้อมูลและการบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกและการท่องเที่ยว

คำสำคัญ : เศรษฐกิจการท่องเที่ยว เมืองมรดกโลก

ABSTRACT

This research was aimed to study tourism economy situation and guidelines of tourism economy promotion in the world heritage of Luangprabang, Lao People Democratic Republic. This qualitative research used observation, interview and focus group techniques to collect data. The sample group was selected by purposive sampling from local people in the protection zone. The research data was validated by data triangulation technique and analyzed by content analysis then reported by descriptive presentation.

The result was found that external input for tourism in Luangprabang was the policy to promote tourism as the first priority to support and develop social and economy of Luangprabang. The internal inputs were cultural world heritage accredited with 23 attractions of history and cultural, ways of life, tradition and outstanding landscape. Local people used those inputs to earn extra income from tourism business included accommodation, food and beverage, transportation, souvenir business and travel service. Nature of the business was small family business of both main and supplementary occupation. Tourism created extra channels to earn income, increase number of employed people, increase family income and gave better quality of life from infrastructure development in order to support tourism. On the other hand, people have to adjust themselves to accord way of life changing and increasing living cost.

The guidelines on tourism economy promotion were create awareness of the value and sense of ownership on the heritage to tourists and local people, develop human resources of tourism, decrease foreigner investment in small business and give capital support, promote unique product in each community, develop and

service up to date tourism information and establish participation from every part in order to create role and administration on the heritage site.

Key words : Tourism economic, World heritage site

บทนำ

หลังการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ รัฐบาลลาวได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสู่ระบบทุนนิยม และกลไกการตลาดในปี พ.ศ. 2532 และเริ่มส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมและสนับสนุนกิจการธุรกิจท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันก็ตระหนักและพยายามอนุรักษ์ศิลปะสถาปัตยกรรม และวัฒนธรรมไม่ให้เปลี่ยนแปลงหรือถูกทำลายไปกับกระแสระบบทุนนิยมตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับพื้นที่อนุรักษ์ เช่น เมืองหลวงพระบาง ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2540 (บุญมี สิริศรีสวัสดิ์, 2547 : 1-2) ถือเป็นต้นแบบของการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง รัฐบาลลาวจึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์แก่พื้นที่นี้อย่างมาก มีการออกกฎหมายว่าด้วยกฎระเบียบเมืองหลวงพระบาง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชน

ด้วยลักษณะทางกายภาพเป็นที่ราบท่ามกลางหุบเขาและถูกโอบล้อมด้วยแม่น้ำสองสายคือแม่น้ำโขงและแม่น้ำคานที่ไหลผ่านเมือง ประกอบกับข้อสรุปของคณะกรรมการมรดกโลกที่ว่า “หลวงพระบางเป็นแหล่งมรดกโลกที่รวมชีวิตของ คนปัจจุบันอยู่ด้วย” ทำให้หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลกที่โดดเด่นและได้รับความสนใจมากที่สุดเมืองหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาเยี่ยมชมเมืองนี้มากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แขวงหลวงพระบางจึงให้ความสำคัญต่อภาคส่วนการท่องเที่ยวเป็นอันดับหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

จากสภาพการท่องเที่ยวของหลวงพระบางที่กล่าวมาข้างต้นและการที่รัฐบาลลาวเน้นการจัดการท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน สร้างผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจให้ชุมชนพัฒนาทักษะความสามารถด้านธุรกิจและเปิดช่องทางให้ชุมชนได้รับประโยชน์โดยเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จึงเป็นที่น่าสนใจว่าพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนเช่น เมืองหลวงพระบาง ในสภาพความเป็นจริงแล้วประชาชนท้องถิ่นมีสภาพการณ์ด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างไร และมีแนวทางอย่างไรในการส่งเสริมเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวให้กับประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงอยู่และดำเนินไปของมรดกโลกทางวัฒนธรรมแห่งนี้ ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ประกอบในการจัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจในระดับที่ดียิ่งขึ้น และเป็นเอกสารอ้างอิงในการวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องสืบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

การศึกษาสภาพการณ์เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประชากรในการศึกษา คือ ประชาชนท้องถิ่นในเมืองหลวงพระบาง กลุ่มตัวอย่างคือหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวและครอบครัวที่ไม่มีประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยใช้เทคนิคสโนว์บอล (Snow ball) ในการเลือกตัวอย่าง และใช้เทคนิคสามเส้าในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลของงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลโดยการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกต (Observation) และใช้อุปกรณ์ช่วยในการเก็บข้อมูล คือ สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง บันทึกภาพ

ขั้นตอนที่ 2

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลกหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบาง จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มย่อยมาประมวลวิเคราะห์กับแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาโดยวิธีพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการณ์เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าเมืองหลวงพระบางได้รับการประกาศให้เป็นเมืองมรดกโลกทางด้านวัฒนธรรมในปี พ.ศ. 2540 จากสถิติในปี พ.ศ. 2555 ในตัวเมืองหลวงพระบางมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้งหมด 21 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 2 แห่ง โดยสถานท่องเที่ยวที่สำคัญเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณเขตเมืองเก่า (ZPP-Ua) นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวแล้ว วิถีชีวิตของผู้คนและงานประเพณีสำคัญ เช่น งานบุญ ปีใหม่ลาวหรืองานสงกรานต์

การไหว้ปู่ย่าเฒ่า บุญข้าวประดับดิน งานบุญออกพรรษา การตักบาตรข้าวเหนียวในตอนเช้าและ วัฒนธรรมด้านอาหารนับว่าเป็นปัจจัยนำเข้าสู่ที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวของหลวงพระบาง

ชาวหลวงพระบางส่วนใหญ่เดิมมีอาชีพเป็นพนักงานของรัฐและค้าขาย เนื่องจากสภาพ ภูมิประเทศที่ไม่มีที่ราบมากพอในการทำการเกษตร ยกเว้นบริเวณรอบนอกเขตราชธานีเก่าและ ริมฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำคานที่มีบริเวณสำหรับการปลูกพืชผัก ส่วนอาหารหลักคือข้าว มีการปลูก บนภูเขาและบริเวณรอบนอกแล้วนำมาแลกเปลี่ยนกับสินค้าอุปโภคบริโภคภายในตัวเมือง สินค้า อุปโภคบริโภคส่วนใหญ่เป็นสินค้าจากประเทศไทย ซึ่งได้รับความนิยมจากชาวหลวงพระบางว่าเป็น สินค้าที่มีคุณภาพดี รองลงมาคือสินค้าจากจีนและเวียดนาม การเข้ามามีส่วนร่วมในภาคส่วนการ ท่องเที่ยวของประชาชนท้องถิ่นในเมืองหลวงพระบาง กระจายไปตามกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการ ท่องเที่ยว อันประกอบด้วย ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจขายสินค้า ที่ระลึก ธุรกิจบริการการท่องเที่ยว โดยครัวเรือนที่ไม่มีธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบ ในด้านการเปลี่ยนแปลง

ธุรกิจที่พัก

หลังได้รับการประกาศเป็นเมืองมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ธุรกิจที่พักในเมืองหลวงพระบาง โดยเฉพาะที่พักขนาดเล็กคือเฮือนพักหรือเรือนพัก (Guest house) ซึ่งเป็นของประชาชนท้องถิ่น เป็นส่วนใหญ่ มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปี พ.ศ. 2540 ที่มีเรือนพัก (Guest house) จำนวน 19 หลัง 159 ห้อง มีการจ้างงานจำนวน 57 คน จนถึงปี พ.ศ. 2555 จำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 308 หลัง 2,464 ห้อง และมีการจ้างงานในธุรกิจนี้จำนวน 942 คน (แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยว แขวงหลวงพระบาง, 2555 : 19) ด้วยกฎระเบียบในการรักษามรดกโลกของยูเนสโกและสภาพ ภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเล็ก ๆ ท่ามกลางหุบเขา ทำให้ที่พักในเมืองหลวงพระบางไม่มีโรงแรมที่เป็น อาคารสูง โดยเฉพาะในเขตเมืองเก่า (ZPP-Ua) ซึ่งมีการแข่งขันสูงของธุรกิจที่พักของคนท้องถิ่นที่ ได้ปรับปรุงบ้านเรือนตนเองเป็นที่พักเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว โดยมีบริการให้เช่าทั้งเป็นห้องพัก หรือเตียงพัก ราคาที่พักขึ้นอยู่กับทำเล สภาพบ้านพักและช่วงเวลา โดยในช่วงเดือนตุลาคมจนถึง เดือนเมษายนซึ่งเป็นฤดูการท่องเที่ยวราคาที่พักจะสูงขึ้นและมีการจองล่วงหน้า ช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายนเป็นช่วงที่จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจนทำให้บางธุรกิจต้องปิดกิจการชั่วคราว

การเปิดกิจการที่พักต้องขออนุญาตจากห้องกรร (สำนักงาน) การค้าและห้องการมรดก ส่วน ห้องการท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและให้คำแนะนำเรื่องแผน ธุรกิจ โดยเจ้าของกิจการต้องส่งข้อมูลการเข้าพักของนักท่องเที่ยวให้กับห้องการท่องเที่ยวทุกวัน เรือนพักและโรงแรมต้องจ่ายภาษีให้กับห้องการท่องเที่ยว โดยสามารถเลือกจ่ายได้สองแบบคือ จ่าย เป็นร้อยละของค่าห้องและการจ่ายแบบเหมารายเดือน ซึ่งอัตราภาษีของเจ้าของธุรกิจชาวลาวกับ

ชาวต่างประเทศต่างกัน ด้านช่องทางการจำหน่าย ลูกค้าชาวยุโรปส่วนใหญ่มักจองห้องพักผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ เช่น เว็บไซต์อะโกดา (Agoda) ก่อนการเดินทาง ซึ่งราคาจะสูงกว่าการจองกับเรือนพักโดยตรงเล็กน้อย ส่วนลูกค้าชาวเอเชียนิยมติดต่อจองกับทางเรือนพักโดยตรง

ภาพที่ 1 บ้านเรือนที่ถูกดัดแปลงเป็นบ้านพักใน

หลวงพระบาง

การดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวทำหน้าที่เป็นทั้งเจ้าของ พนักงานต้อนรับ และบริการรับ-ส่ง นักท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ มีการจ้างคนท้องถิ่นเพื่อดูแลความสะอาดและความเรียบร้อย โดยผู้รับจ้างส่วนใหญ่ไม่พักอยู่กับเรือนพัก เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีพื้นที่อยู่ไม่ไกลกัน หลายแห่งมีการจ้างนักศึกษาที่ต้องการหารายได้และที่พักในระหว่างเรียน และเป็นโอกาสในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษกับนักท่องเที่ยวด้วย โดยพนักงานที่เป็นนักศึกษาจะได้รับค่าจ้างประมาณเดือนละ 2,500 - 4,000 บาท พร้อมทั้งพักและอาหาร 3 มื้อ (เพ็ญมณี พิลาสุก. 2556, พฤษภาคม 26)

ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม

ร้านอาหารและเครื่องดื่มที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า เขตประวัติศาสตร์ล้อมรอบศูนย์กลางและริมแม่น้ำโขงมีจำนวนค่อนข้างหนาแน่น เนื่องจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ให้นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถเข้ามาลงทุนแบบร้อยละร้อย ทำให้นักธุรกิจที่ชื่นชอบบรรยากาศของเมืองหลวงพระบางและมองเห็นโอกาสทางการค้าเริ่มเข้ามาลงทุนทำกิจการร้านอาหารและอื่น ๆ โดยตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2540 – 2555 จำนวนร้านอาหารเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2540 ที่มีจำนวน 22 แห่ง เพิ่มขึ้นเป็น 282 แห่ง ในปี พ.ศ. 2555 และมีการจ้างงานจำนวน 1,410 คน

การจ้างงานคนท้องถิ่นในธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มมีการจ้างเพื่อประกอบอาหาร ทำ บัญชี เสริฟอาหาร และทำความสะอาด นอกจากนี้ยังมีธุรกิจการผลิตสินค้าอาหารให้กับลูกค้ากลุ่ม โรงแรม ร้านอาหาร รีสอร์ท และร้านสะดวกซื้อ เช่น ใส้กรอกเยอรมัน การผลิตอาหารพื้นเมือง เช่น ไคแผ่น (สาหร่ายน้ำจืด) แจ่วบอง เห็ดแห้ง เป็นต้น โดยร้านอาหารและเครื่องดื่มในตัวเมืองมีหลากหลายประเภทเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เจ้าของกิจการมีทั้งชาวลาว หลวงพระบาง ชาวลาวจากพื้นที่อื่นและชาวต่างชาติ ซึ่งราคาอาหารและเครื่องดื่มขึ้นอยู่กับลักษณะ และทำเลที่ตั้ง

การขายอาหารและเครื่องดื่มเพื่อบริการนักท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนบน ถนนศรีสว่างวงศ์ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตั้งอยู่หนาแน่น อาทิ พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ พระราชวังเก่า อาคารมรดก พระธาตุสุสี รวมถึงสถานที่ราชการ เช่น ห้องการท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ริมถนนเส้นนี้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจของคนท้องถิ่นทั้งกลางวันและกลางคืน โดยในเวลากลางวันจะพบเห็นร้านขาย น้ำผลไม้ปั่นและ “ข้าวจี” (ขนมปังฝรั่งเศสใส่ไส้) แบบรถเข็นเรียงรายอยู่ทั่วไป และตั้งแต่ 17.00 น. ของทุกวันร้านบุฟเฟต์ 10 พันกิบ (ประมาณ 40 บาท) ซึ่งขายอาหารแบบบริการตนเองและร้านอาหารพื้นเมืองต่าง ๆ ก็เป็นที่รู้จักและสนใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนหลวงพระบางเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาคารเก่าที่ได้รับการปรับปรุงให้ร้านอาหารพื้นเมืองและอาหารต่างชาติ ตั้งอยู่ต่อเนื่องกันไป เช่น ร้านกาแฟ ร้านพิซซาลาว ซึ่งเจ้าของเป็นนักธุรกิจชาวไทยที่เข้ามาเปิดธุรกิจหลายแห่งในเมืองหลวงพระบาง ลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหารบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว ในมุมมองของประชาชนท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพด้านอาหารและเครื่องดื่มเห็นว่าการเข้ามาของการท่องเที่ยวมีข้อดีกว่าข้อเสียเพราะสมาชิกในครอบครัวมีงานทำ มีรายได้เกือบทุกคน (อำวะดี ทองวัน. 2556, พฤษภาคม 20)

การขายอาหารตักบาตรในตอนเช้าเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในหลวงพระบาง ที่เป็นเอกลักษณ์และคนท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่าย เนื่องจากมีการลงทุนไม่สูงและสามารถสร้างรายได้ดี โดยแม่ค้าจะเตรียมข้าวเหนียว ใส้กระต๊อบเล็ก ๆ พร้อมทั้งอาหารคาวหวาน มารอให้บริการนักท่องเที่ยวบริเวณเขตวัดในตอนเช้า ราคาข้าวสารที่ใช้หนึ่งประมาณกิโลกรัมละ 40 บาท ซึ่งจะขายได้ประมาณ 100 บาท อาชีพการขายอาหาร ตักบาตรเข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวและวิถีปฏิบัติ

ภาพที่ 2 ร้านอาหารแบบบริการตนเอง บนถนนศรีสว่างวงศ์ หลวงพระบาง

ของชาวพุทธหลวงพระบาง ซึ่งทำให้บางคนสามารถมีรายได้มากกว่าอาชีพเดิม จึงเกิดการเปลี่ยนอาชีพ และทำให้จำนวนคนในครอบครัวที่มีงานทำเพิ่มขึ้น (แขก มาลา. 2556, พฤษภาคม 28)

กลุ่มธุรกิจขนส่ง

การเดินทางเข้าสู่เมืองหลวงพระบางสามารถทำได้ทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ ส่วนการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวภายในตัวเมือง สามารถทำได้ด้วยการเดิน การขี่รถจักรยาน รถมอเตอร์ไซด์ รถสามล้อ รถตุ้ และการนั่งเรือเพื่อชมทัศนียภาพ ริมฝั่งแม่น้ำโขง

ภาพที่ 3 จักรยานให้เช่าในเมืองหลวงพระบาง สปป. ลาว

การเที่ยวชมเมืองด้วยจักรยาน หรือ รถถีบเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบบรรยากาศเงียบสงบของหลวงพระบาง ด้วยแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ อยู่ไม่ห่างกัน รถจักรยานให้เช่าสามารถหาได้ทั่วไปตามโรงแรม เรือนพัก หรือแม้แต่ร้านขาย ของชำซึ่งจะจอดไว้หน้าร้านเพื่อบริการนักท่องเที่ยวด้วยอัตราค่าเช่าวันละ 10,000-15,000 กีบ (ประมาณ 40 - 60 บาท) นอกจากนั้นมอเตอร์ไซด์รับจ้างและรถสามล้อเครื่องหรือ “จัมโบ้” ก็เป็นอีกทางเลือกที่นิยมของนักท่องเที่ยวเช่นกัน

อาชีพการรับ-ส่งนักท่องเที่ยวของคนท้องถิ่นเกิดขึ้นเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่โดยมีทั้งที่ทำเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม บางรายมีการเปลี่ยนอาชีพจากพนักงานของรัฐมาขับรถรับส่งนักท่องเที่ยวอย่างเดียวเนื่องจากมีรายได้ดีกว่ามาก อาชีพรับส่งนักท่องเที่ยวเป็นช่องทางที่เข้ามาพร้อมกับการท่องเที่ยวที่ทำให้คนท้องถิ่นสามารถหารายได้มากขึ้น จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีงานทำมากขึ้น ทำให้ครอบครัวมีรายได้มากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ทองคุณ สีสมพอน และ แสงจันทร์ เพ็ญชาคา. 2556, พฤษภาคม 22)

ภาพที่ 4 เรือเช่าริมฝั่งแม่น้ำโขง หลวงพระบาง สปป. ลาว

ธุรกิจขายสินค้าที่ระลึก

ธุรกิจนี้พบได้มากที่สนามบินและตลาดทั่วไป แต่ตลาดที่นักท่องเที่ยวจะได้รับการบอกเล่าเมื่อมาถึงหลวงพระบางต้องไปเยี่ยมชมและซื้อของที่ระลึก คือ “ตลาดมืด” (ตลาดกลางคืน) ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนศรีสว่างวงศ์ ตั้งแต่หน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหลวงพระบาง ไปจนถึงสี่แยกไปรษณีย์ และห้องการท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง โดยจะเริ่มมีสินค้านำมาวางขายตั้งแต่ 17.00 น. ของทุกวัน

ภาพที่ 5 ภาพบรรยากาศ “ตลาดมืด” บนถนน

ศรีสว่างวงศ์ เมืองหลวงพระบาง

“ตลาดมืด” เป็นตลาดนัดขายสินค้าพื้นเมืองที่ได้รับการกล่าวถึงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังหลวงพระบางที่ต้องมาสัมผัสและจับจ่าย ซื้อสินค้าที่ระลึกกลับไปฝากญาติมิตร สินค้าที่นำมาขาย อาทิ ผ้าไหม ผ้าปัก ผ้าขี้ลาว เสื้อยืดสกรีนภาษาลาว เครื่องเงิน กระเป๋า ผลิตภัณฑ์กระดาษสา โปสการ์ด รวมถึงอาหารและเครื่องดื่ม เช่น ไข่แผ่น แก้วบอง เหล้าดอง เป็นต้น การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสามารถเห็นได้ชัดเจนจากการจัดการตลาดแห่งนี้ เช่น บ้านจุ่มคองและบ้านป่าขามมีการจัดการร่วมกันในการเก็บค่าเช่าแผง การบริการไฟฟ้า บริการดูแลความสะอาด ห้องน้ำและที่จอดรถสำหรับผู้ขายและลูกค้า โดยผู้ที่นำสินค้ามาขายอาจเป็นเจ้าของหรือบางครั้งซื้อกรรมสิทธิ์ไว้แล้วให้ผู้อื่นเช่าต่อเป็นครั้ง ๆ ไป

การขายของที่ระลึกในตลาดมืดเป็นช่องทางการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มพนักงานและกลุ่มที่ค้าขายอยู่แล้ว เช่น จิตดาวอน พมมะยา ชาวบ้าน พันหลวงประกอบอาชีพหลักเป็นพนักงานอยู่หอการศึกษาเมือง เมืองหลวงพระบาง มีอาชีพเสริมคือขายเครื่องประดับ ผ้าพันคอ สร้อยคอ แหวนที่ทำจากหินสีและเครื่องเงินที่ตลาดมืด โดยได้ซื้อสิทธิ์แผงวางสินค้าและไปขายทุกวันหลังเลิกงาน นอกจากนั้นยังได้เช่าพื้นที่ในสนามบิน เพื่อขายของที่ระลึกโดยให้สมาชิกในครอบครัวช่วยดูแลร้านให้ในวันทำงาน รายได้จากการขายของที่ระลึกดีกว่รายได้จากงานในอาชีพหลักมาก ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ถึงแม้ไม่ได้มีเหลือเก็บออมนักเนื่องจากปัจจุบันครอบครัวยังมีภาระมาก แต่มีกำลังมากขึ้นกว่าเดิมมาก ถือว่าคุณภาพชีวิตดีขึ้นจากกรท่องเที่ยว (จิตดาวอน พมมะยา. 2556, พฤษภาคม 26)

ภาพที่ 6 ภาพสินค้าที่ระลึกใน “ตลาดมืด” เมืองหลวงพระบาง

ธุรกิจบริการการท่องเที่ยว

บริษัทนำเที่ยวในหลวงพระบางมีทั้งบริษัทสาขาที่มาจากเวียดนามและจีน รวมถึงเครือข่ายที่อาจมีในประเทศอื่น ๆ อีกด้วย โดยมีการนำเสนอรูปแบบโปรแกรมทัวร์ที่หลากหลายทั้งโปรแกรมที่สามารถเที่ยวได้หลายวันในแขวงหลวงพระบาง และโปรแกรมที่เชื่อมต่อไปยังเมืองต่าง ๆ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2555 ในเมืองหลวงพระบางมีบริษัทท่องเที่ยวจำนวน 54 แห่ง มีการจ้างงาน 305 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2554 ที่มีการจ้างงาน 280 คน ในขณะที่จำนวนบริษัทท่องเที่ยวเท่าเดิม จำนวนบริษัทบริการการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 ของประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากเป็นอันดับสองรองจากนครหลวงเวียงจันทน์และมีจำนวนสาขาบริษัทนำเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34 ของทั้งประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วน ที่สูงที่สุดของประเทศ โดยบริษัทนำเที่ยวใน หลวงพระบาง อาทิ หลวงพระบางแตรเวลแอนด์ทัวร์ เซตธาแตรเวล (Luang Prabang Travel & Tour, Settha Travel) เป็นต้น

ประชาชนท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริการท่องเที่ยวมีทั้งการเป็นเจ้าของกิจการ การให้เช่าพื้นที่เพื่อดำเนินกิจการ การรับจ้างอิสระ และการเป็นพนักงานประจำสำนักงาน เช่น ตู๋ย ทองวัน อายุ 40 ปี ชาวบ้านเวียงใหม่ เดิมมีอาชีพรับเหมาก่อสร้าง ทำงานคนเดียวเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว มีความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาได้เปลี่ยนอาชีพไปเป็นมัคคุเทศก์อิสระ ทำให้มีรายได้เข้ามาใช้จ่ายในครอบครัวมากขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น อีกทั้งภรรยาเองก็สามารถหารายได้จากการนั่งขายเหี่ยวบริการแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการ ตักบาตรพระสงฆ์ในตอนเช้า เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวและลูก ๆ ก็สามารถช่วยงานพ่อแม่ได้ด้วย (ตู่ย ทองวัน. 2556,

พฤษภาคม 26)

ส่วนกิจการบริการท่องเที่ยวของคนท้องถิ่น เห็นได้จากการตั้งบริษัทและ“ขายทัวร์”ให้กับนักท่องเที่ยว โดยบริษัทจะจัดเส้นทางการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวซื้อตามความต้องการ โดยส่วนใหญ่จะรวมค่าดำเนินการ ค่าเดินทาง ค่าเข้าชม รวมถึงค่าอาหารและเครื่องดื่ม ไว้ในราคาทัวร์เรียบร้อยแล้ว รายได้ของการดำเนินกิจการขึ้นอยู่กับฤดูกาลท่องเที่ยว ส่วนรายจ่ายเป็นค่าเช่าสำนักงาน ค่าจ้างพนักงาน ค่าสาธารณูปโภค ซึ่งที่ผ่านมากิจการด้านนี้ในเมืองหลวงพระบางถือว่าไปได้สวย กำลังเติบโต และปัจจุบันมีอัตราการเติบโตที่สูงมาก (คำสอน ดาละวง. 2556, พฤษภาคม 12)

ครัวเรือนที่ไม่มีธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อประชาชนท้องถิ่นที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบางทั้งทางบวกและทางลบ โดยผลกระทบทางด้านบวก คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มากขึ้น เช่น ระบบการโทรคมนาคม การขนส่ง ไฟฟ้า การรักษาความปลอดภัย สินค้าและบริการต่างๆ แต่ก็มีผลกระทบทางด้านลบ เช่น สภาพความเป็นอยู่ การทำมาหากินของคนพื้นถิ่นเปลี่ยนแปลงไป เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ไม่สามารถประกอบอาชีพเดิมได้เนื่องจากการการแข่งขันสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิต เช่น ในตอนเช้าชาวบ้านที่เคยตื่นแต่เช้ามาเตรียมอาหารเพื่อรอใส่บาตรหน้าบ้าน ในปัจจุบันมีจำนวนลดน้อยลงมาก จำนวนรถยนต์มากขึ้น ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นจากท่อไอเสีย และขยะมูลฝอย (วันนะลี มะนิวง. 2556, พฤษภาคม 26)

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองมรดกโลก หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการประชุมกลุ่มย่อยของผู้แทนภาคส่วนที่มีบทบาทต่อการท่องเที่ยวของเมืองหลวงพระบาง พบว่า ทุกภาคส่วนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในเมืองหลวงพระบาง เรียงตามลำดับ คือ การสร้างความตระหนักในคุณค่าและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของมรดกร่วมกันของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนเงินทุนและลดการลงทุนของชาวต่างประเทศ ในธุรกิจขนาดเล็ก ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ปรับปรุงฐานข้อมูลและการบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกและการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า ประชาชนท้องถิ่นในเมืองหลวงพระบางการเข้ามามีส่วนร่วมในภาคส่วนการท่องเที่ยวกระจายไปตามกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีลักษณะเป็นธุรกิจขนาดเล็กของครอบครัว โดยใช้ทุนและแรงงานของสมาชิกในครอบครัว บางแห่งมีการจ้างงานคนในท้องถิ่นและคนที่อพยพเข้ามาเพื่อหารายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองรวมถึงนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาเรียนหนังสือในเมืองหลวงพระบาง โดยได้รับค่าจ้างในรูปแบบของเงินค่าตอบแทน อาหาร และที่พัก สอดคล้องกับผลศึกษาของแคโรไลน์ แอชลีย์ (Caroline Ashley, 2006) ที่พบว่า แม้ว่าบางธุรกิจเช่นที่พักจะเป็นธุรกิจที่ได้รับผลตอบแทนสูง แต่ก็ถ่ายทอดไปถึงแรงงานไร้ฝีมือและกึ่งฝีมือน้อยมากเพียงแค่ประมาณร้อยละ 6 เท่านั้น ซึ่งเป็นผลจากค่าจ้างที่ต่ำและมีการใช้แรงงานในครัวเรือนมากกว่าจ้างคนภายนอก รวมถึงมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้านอื่นมากกว่าการจ้างคนงาน

ส่วนปัญหาค่าครองชีพสูงขึ้น การลักขโมยในชุมชน วิถีชีวิตแบบเดิมถูกปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการขยายตัว และบางครอบครัวต้องละทิ้งอาชีพที่เคยทำเนื่องจากการแข่งขันทางการค้าที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ องค์การยูเนสโก (UNESCO, 2004) ที่พบว่า การท่องเที่ยวมีทั้งผลดีและผลเสียต่อด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลเสียพบว่า มรดกวัฒนธรรมอันแท้จริงของประชาชนท้องถิ่นถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งปลูกสร้างที่ไม่เหมาะสม นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น ในขณะที่ผลดีด้านเศรษฐกิจมีการสร้างงานและอาชีพให้ประชาชน แต่รายได้ส่วนมากไม่ได้ตกเป็นของชุมชน ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าเกิดมีความแออัดในตัวเมือง เกิดปัญหาหลากหลายต่าง ๆ เช่น น้ำเสีย ปัญหาขยะมูลฝอย อากาศเป็นพิษ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตพงศ์ อัครวงศ์ (2551) ที่ระบุว่า การไหลบ่าเข้ามาของเงิน นักธุรกิจและนักท่องเที่ยวทำให้ความต้องการอาหารดิบตัวสูงขึ้น จนราคาอาหารแพงเกินกว่าที่คนในท้องถิ่นจะจ่ายได้ ความต้องการที่ดินที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นต้องอพยพออกไปจากเมือง

จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยว คือ การสร้างความตระหนักในคุณค่าและความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของมรดกร่วมกันของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนเงินทุนและลดการลงทุนของชาวต่างประเทศ ในธุรกิจขนาดเล็ก ส่งเสริมการผลิตสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ปรับปรุงฐานข้อมูลและการบริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการเมืองมรดกโลกและการท่องเที่ยว สอดคล้องกับองค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติลาว ที่ได้เน้นการจัดการท่องเที่ยวในด้านของการท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมไปในทางยั่งยืน เน้นการสร้างผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจให้ชุมชนโดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน มีการ

พัฒนาทักษะความสามารถด้านธุรกิจ โดยเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ (องค์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 อ้างถึงใน เขียวล่อ เขียววีน, 2552 : 2-3) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ส่งศรี วงษ์เวช (2545 : 21-22) ที่ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า หมายถึงการท่องเที่ยวทุกประเภทที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ กล่าวคือ เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมเดิม โดยไม่เข้าไปเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากเดิม และมุ่งเน้นในการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นโดยทั่วถึง และสอดคล้องกับ มงคล ตำนานินทร์ (2541 : 27) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน และกำไรจากส่วนเกินเศรษฐกิจชุมชนว่า ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาภูมิคุ้มกันและองค์กรชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจ และการพัฒนาพื้นฐานกายภาพ รวมถึงต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์การเตรียมความพร้อมทั้งกับชาวบ้าน การระดมทุนทั้งทุนทางสังคมและการระดมทุน มีการวางระเบียบอย่างง่าย ๆ ในการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการศึกษาโดยเฉพาะความต้องการและแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นจุดเด่นที่เป็นวัฒนธรรม ประเพณี เช่น การแต่งกายในการตักบาตรข้าวเหนียวแก่พระสงฆ์ในตอนเช้ามาเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แต่งกายให้ถูกต้องตามประเพณีของชาวลาวและถ่ายภาพเป็นที่ระลึก ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมืองซึ่งเป็นการสนับสนุนให้เกิดการซื้อขายผ้าพื้นเมืองจากชาวบ้าน เป็นการส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนท้องถิ่น

1.2 ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่มีความรักและภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี อันติงามของชุมชน ซึ่งเมื่อคนรุ่นใหม่เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง จะสามารถพัฒนาไปสู่การสร้างมัคคุเทศก์ รุ่นเยาว์ ที่นอกจากจะเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของตนเองแล้ว ยังสามารถสร้างอาชีพและรายได้ให้กับเยาวชนด้วย

1.3. รัฐบาลควรมีการพัฒนาศักยภาพของประชาชนท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความรู้ มีทักษะในการบริหาร การจัดการและการให้บริการแก่ท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเจาะลึกในชุมชนตัวอย่างถึงเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นและเป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

แขก มาลา. (2556, พฤษภาคม 28). สัมภาษณ์

คำสอน ดาละวง. (2556, พฤษภาคม 12). สัมภาษณ์.

จิตดาวอน พมมะยา. (2556, พฤษภาคม 26). สัมภาษณ์.

จิตพงค์ อัครควงค์. (2551). การตอบรับของชุมชนต่อการอนุรักษ์มรดกในเมือง หลวงพระบาง
แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนารูปแบบที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ตุ้ย ทองวัน. (2556, พฤษภาคม 26). สัมภาษณ์.

ทองคุณ สีสมพอน และแสงจัน เพี้ยซาคา. (2556, พฤษภาคม 22). สัมภาษณ์.

บุญมี สิริศรีสวัสดิ์. (2547). การปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเมืองหลวงพระบางภายหลังเป็นเมือง
มรดกโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

แผนกแถลงข่าว วัฒนธรรม และท่องเที่ยวแขวงหลวงพระบาง. (2555). **บทรายงานสถิติการ
ท่องเที่ยวของแขวงหลวงพระบาง.** หลวงพระบาง : ม.ป.ท.

เพ็ดมะณี พิลาสุก. (2556, พฤษภาคม 26). สัมภาษณ์.

มงคล ด่านธานินทร์. (2541). **เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองเชิงระบบ : หลักการและแนวปฏิบัติ.**
กรุงเทพฯ : เจริญชีพ คอมมิวนิเคชั่น.

เยี่ยล่อ เยี่ยวือ. (2552). **มุมมองของคนในชุมชนเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้าน
นาอวน เมืองหลวงพระบาง แขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.**
วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว (หลักสูตร
นานาชาติ) คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

วันนะลี มะนีวง. (2556, พฤษภาคม 26). สัมภาษณ์.

สงศรี วงษ์เวช. (2545). **รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำปิง.** การค้นคว้าอิสระปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อำวดี ทองวัน. (2556, พฤษภาคม 20). สัมภาษณ์.

Ashley , Caroline. (2006). **Participation by the poor in Luang Prabang tourism economy: Current earnings and opportunities for expansion.** London.
UNESCO, Bangkok. (2004). **IMPACT : The Effects of Tourism on Culture and The Environment in Asia and the Pacific: Tourism and Heritage site Management in Luang Prabang Lao PDR.** Thailand.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์